

AVIZ
referitor la proiectul de Lege privind modelele de utilitate

Analizând proiectul de **Lege privind modelele de utilitate**, transmis de Secretariatul General al Guvernului cu adresa nr.115 din 11.06.2007,

CONSILIUL LEGISLATIV

În temeiul art.2 alin.1 lit.a) din Legea nr.73/1993, republicată și art.46(2) din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Legislativ,

Avizează favorabil proiectul de lege, cu următoarele observații și propuneri:

1. Proiectul de lege are ca obiect de reglementare modelele de utilitate care, așa cum se arată în Expunerea de motive, constituie singurul obiect de proprietate industrială neprotejat în prezent în România, reglementarea propusă răspunzând obligațiilor asumate de țara noastră prin ratificarea Convenției de la Paris pentru protecția proprietății industriale din 20 martie 1883, în forma revizuită la Stocholm la 14 iulie 1967.

Proiectul de lege se înscrie în categoria legilor ordinare, prima Cameră sesizată fiind Senatul, potrivit prevederilor art.75 alin.(1) din Constituție, republicată.

2. Proiectul de lege se încadrează în domeniul juridic rezervat protecției drepturilor de proprietate intelectuală - ramura consacrată proprietății industriale - materie al cărei caracter complex și dinamic este determinat de intervenția continuă de noi tehnici, tehnologii, proceduri și servicii, care contribuie la **extinderea și dinamizarea** comerțului și economiei.

Din punct de vedere al dreptului comunitar, precizăm că, în tratatele constitutive, nu se regăsesc menționate în mod direct și expres **reglementări privind proprietatea intelectuală**, întrucât la vremea respectivă s-a apreciat, de către membrii fondatori ai celor trei Comunități Europene, că domeniul aparține dreptului intern, iar problemele ridicate de existența unor elemente de extraneitate erau reglementate prin intermediul tratatelor și convențiilor internaționale în vigoare.

Ulterior, necesitatea dezvoltării armonioase a activităților economice, prin **înlăturarea obstacolelor din calea liberei circulații a mărfurilor și serviciilor** în spațiul comunitar, precum și posibilitatea de a negocia tratate în domeniu, conform art.133 din Tratatul de la Amsterdam - *în anumite cazuri cu rezervele prevăzute de art.30* - a determinat adoptarea mai multor documente cu caracter juridic sau programatic (structurate în legislația privind **Piața Internă - segmentul societăți comerciale**) și prin intermediul cărora au fost relativ armonizate aspectele menite să **întărească capacitatea statelor membre** de a asigura o mai bună protecție a titularilor de drepturi, în special în domeniul proprietății industriale.

În prezent, **protecția proprietății intelectuale nu reprezintă o politică comunitară**, ci constituie numai un instrument menit să asigure îndeplinirea altor politici și care să asigure **necesarul echilibru între interesele personale ale titularilor de drepturi și interesele societății**, care trebuie să se poată mișca și exprima liber și să poată participa astfel în mod neîngrădit la viața economică și culturală a Uniunii Europene.

Întrucât sistemele juridice naționale în domeniul drepturilor de proprietate industrială continuă să aibă prioritate, nici **instituțiile Uniunii Europene nu au competențe deosebite** în acest domeniu.

Cu toate acestea, pe plan comunitar, importanța protecției proprietății intelectuale a fost evidențiată în mod distinct în cuprinsul proiectului de **Tratat instituind o Constituție pentru Europa**, în cadrul Părții a doua - **Libertățile**, în conformitate cu care **«Proprietatea intelectuală este protejată»** și care în prezent face parte din **Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene, art.II-76 alin.2** - document proclamat la Nisa, în anul 2000.

Drepturile de proprietate industrială asigură și garantează, din punct de vedere juridic, protecția mai multor categorii de drepturi,

care se definesc în funcție de obiectul de protecție, din care s-au desprins cele mai importante: *marca, brevetul de invenții, desenele și modelele, topografia circuitelor integrate ș.a.*

Pentru toate aceste segmente există reglementări comunitare care, *fără să elimine total anumite dispoziții legislative prezente la nivel național*, asigură în același timp, **un cadru juridic general comunitar de protecție, menit să opereze de o manieră unitară și uniformă pe întreg teritoriul statelor membre** și care se limitează la acele elemente ce reglează funcționarea Pieței Interne.

În acest context, reglementarea la nivel comunitar a regimului juridic privind **modelele de utilitate** nu s-a concretizat până în prezent în adoptarea unui document juridic, motiv pentru care protecția modelelor de utilitate **se realizează, în principal, la nivel național**. Pentru ca un model de utilitate să fie protejat, acesta trebuie să rezulte dintr-o activitate inventivă și să fie susceptibil de aplicare industrială.

În general, modelele de utilitate se folosesc în acele ramuri ale industriei unde persistă necesitatea implementării noilor inovații, îndeosebi sub forma de mici invenții tehnice care se aplică de regulă în sectoarele consacrate construcțiilor de mașini, industria energetică, optica, mecanica, industria de producere a jucăriilor etc.

Creșterea ponderii acestora în sfera de activitate a întreprinderilor mici și mijlocii a determinat elaborarea la nivel comunitar a **Cărții Verzi a Consiliului din 19 iulie 1995 vizând protecția modelelor de utilitate în piața internă** și în conformitate cu care modelul de utilitate comunitar trebuie să îndeplinească următoarele trăsături caracteristice:

- protecția prin model de utilitate comunitar poate avea ca obiect atât produse, cât și procedee;

- invențiile protejate prin model de utilitate trebuie să fie noi, să rezulte dintr-o activitate inventivă și să fie susceptibile de aplicare industrială;

- nivelul inventiv al modelelor de utilitate trebuie să fie mai scăzut decât cel al invențiilor;

- noutatea trebuie să fie absolută;

- cererea de înregistrare a modelelor de utilitate comunitare trebuie să fie subiectul numai al unei examinări formale și certificatul de înregistrare a modelului de utilitate trebuie să fie eliberat fără

efectuarea examinării pe fond, numai în baza condițiilor de noutate și activitate inventivă;

-drepturile conferite de modelul de utilitate comunitar sunt identice cu cele conferite prin brevet de invenție;

-durata de protecție a modelelor de utilitate comunitare va fi limitată la maximum 10 ani.

Reținând aceste elemente definitorii, Comisia Europeană a inițiat, încă din decembrie 1997(*ultima modificare fiind datată 25 iunie 1999*), **un proiect de directivă privind regimul juridic al modelelor de utilitate**, la care se face trimitere în documentele ulterioare ce vizează proprietatea industrială (ex. în proiectul de elaborare a brevetului comunitar, pe baza dispozițiilor Convenției de la Luxemburg asupra brevetului comunitar, neintrată în vigoare).

În preambulul proiectului de directivă se menționează că adoptarea unei asemenea reglementări este impusă nu numai de importanța pe care au dobândit-o micile invenții tehnice (în special în domeniul mecanic), dar și de necesitatea de a pune la **îndemâna întreprinderilor mici și mijlocii un instrument juridic armonizat, mai puțin costisitor, rapid și mai ușor de evaluat și aplicat**, prin comparație cu brevetele de invenții. De altfel, modelele de utilitate sunt cunoscute în doctrină și sub denumirea de “*micile brevete*” (*petits brevets, petty patents, utility innovations*).

Precizăm că, deși proiectul de directivă nu a fost încă adoptat, **modelele de utilitate sunt reglementate până în prezent în 15 state membre ale Uniunii Europene** (iar pe plan mondial, sunt reglementate în total în 30 de state – cele 15 state UE, Malayezia, Mexic, Japonia ș.a.).

Proiectul de directivă elaborat de Comisia Europeană în materia modelelor de utilitate ia în considerație diferențele dintre invenție și modelul de utilitate și apreciază că micile intervenții sau adaptări de natură tehnică, alte creații tehnice, modificări de natură mecanică ș.a., care nu se ridică la rangul de invenție, pot fi protejate mai eficient și de o manieră corespunzătoare **prin certificat de model de utilitate și nu prin brevet de invenție**.

În baza **principiului proporționalității**, propunerea comunitară își limitează reglementările numai la acele norme care să **alinieze legislațiile naționale de o manieră care să asigure buna funcționare a Pieței Interne și care să înlăture elementele**

generatoare de o eventuală concurență neloială. Astfel, modelele de utilitate trebuie să beneficieze de aceeași protecție în legislația tuturor statelor membre, inclusiv posibilitatea cumulului de protecție (brevet de invenție și model de utilitate) și să aibă aceeași durată de protecție, care să nu depășească 10 ani.

Întrucât toate statele membre ale Uniunii Europene sunt membre și la **Convenția de la Paris privind Proprietatea Industrială din 1883**, și la **Acordul privind Aspectele Comerciale ale Drepturilor de Proprietate Intelectuală din aprilie 1994 (TRIPS)**, al Organizației Mondiale a Comerțului (care, chiar dacă nu reglementează direct modelele de utilitate, include reglementări din Convenția de la Paris), proiectul de directivă stabilește prioritatea de aplicare în favoarea acestor instrumente internaționale adoptate anterior.

Reținând caracterul clar și riguros al textului proiectului de directivă, **care reprezintă, de fapt, o sinteză a dispozițiilor comune ce se regăsesc în legislațiile interne ale statelor Uniunii Europene**, apreciem că, deși nu a fost încă adoptat, acesta *poate fi acceptat ca model în elaborarea unei reglementări interne noi*, care să asigure pe plan intern protecția modelelor de utilitate, iar pe plan comunitar să contribuie la integrarea pieței naționale în circuitul economic al Pieței Interne.

Din analiza proiectului de lege, sub aspectul gradului de transpunere/adaptare a proiectului comunitar, rezultă că inițiatorul a avut în vedere conținutul acestuia și a **preluat și adaptat cele mai relevante dispoziții**, ceea ce asigură **crearea unui regim juridic intern compatibil, în linii mari, cu cel ce urmează să se aplice în spațiul comunitar.**

Fără să prezinte aceeași structură de reglementare, proiectul operează cu aceiași termeni, definește generic invențiile protejate prin model de utilitate prin aceleași caracteristici (*noutate, caracter inventiv, aplicabilitate industrială*), instituie proceduri similare, preia teoria epuizării drepturilor și păstrează aceeași durată de protecție.

Proiectul de lege procedează și la o dezvoltare printr-o reglementare detaliată a instituției **cumulului de protecție** - definit de altfel lapidar de actul comunitar - în sensul posibilității de transformare a cererii pentru brevetul de invenție în cerere de model de utilitate, precum și conversia unei cereri de model de utilitate în cerere de brevet.

Analizat în detaliu, proiectul de lege prezintă, totuși, unele inadvertențe sau lacune ce decurg din **preluarea incompletă a unor dispoziții din proiectul de directivă**, după cum urmează:

- proiectul de directivă are o **sferă mai largă de aplicare**, întrucât nu exclude "*invențiile având ca obiect un procedeu sau o metodă*" conform **art.4**, care prevede excepțiile de la acordarea protecției - așa cum procedează inițiatorul proiectului de lege, în cuprinsul **art.1** (care preia, în rest, celelalte excepții din proiectul comunitar);

- proiectul de directivă cuprinde și o definiție mai completă pentru **invențiile** ce cad sub incidența reglementării. Astfel, conform **art.6**, prin raportare la stadiul tehnicii, o invenție trebuie să prezinte: "...a) o *eficacitate specială, cum ar fi o facilitate de aplicare sau utilizare*; b)*un avantaj practic sau industrial*". Proiectul de lege reglementează acest aspect de o manieră mai superficială, ceea ce ar putea crea confuzii în aplicare;

- în ceea ce privește definirea aplicabilității industriale, în cuprinsul proiectului de directivă, la art.7, se prevede **că nu sunt considerate invenții susceptibile** de aplicare industrială: "*metodele de tratament chirurgical sau terapeutic al oamenilor sau al animalelor și metode de diagnostic aplicabile omului sau animalelor*". Această prevedere nu se regăsește în proiectul de lege.

Cu titlu informativ, precizăm că Raportul **Organizației Mondiale pentru Proprietate Intelectuală de la Geneva (OMPI, care administrează și Convenția de la Paris, din 1883)**, dat publicității în anul 1998 și elaborat pe baza analizei legislațiilor naționale în domeniu, a reținut că **diferențele semnificative dintre modelele de utilitate și brevetele de invenții privesc, în principal, patru aspecte:**

- cerințele pentru dobândirea unui certificat de model de utilitate sunt mai puțin restrictive decât pentru brevete, iar dacă aspectul de *noutate* trebuie îndeplinit de o manieră similară, aspectul de *inventivitate* poate să fie mai puțin evident;

- durata de protecție pentru modele utilitare este mai scurtă și variază de la o țară la alta (regula generală fiind între 7-10 ani, fără posibilitate de prelungire peste acest termen);

-procedura de înregistrare este sensibil mai simplă în majoritatea țărilor, ceea ce determină și caracterul mai rapid (de regulă, 6 luni,) și mai eficient;

-înregistrarea modelelor de utilitate este mai puțin costisitoare.

Analizat și din perspectiva încadrării în aceste elemente definitorii și reținând calitatea României de membră a OMPI și a Convenției de la Paris din 1883, apreciem că proiectul este compatibil și cu reglementările internaționale și al celorlalte state din spațiul extracomunitar.

3. Având în vedere că, potrivit art.45 alin.(5) din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, republicată, cu modificările și completările ulterioare, numai la legile de mare întindere articolele trebuie prevăzute cu **denumiri marginale**, recomandăm eliminarea acestora.

4. La **art.1 alin.(3)**, sugerăm eliminarea expresiei „acest alineat”, din rândul 2, care este improprie stilului normativ.

5. La **art.3 alin.(3)**, pentru un stil normativ adecvat, propunem înlocuirea termenului „menționate”, din penultimul rând, prin „**prevăzute**”.

Formulăm aceeași propunere și pentru **art.21 alin.(2)**.

La **alin.(4)**, din aceleași considerente, propunem înlocuirea sintagmei „În aplicarea alin.(2) și (3)” prin sintagma „În aplicarea **prevederilor** alin.(2) și (3)”.

Reiterăm propunerea pentru toate situațiile asemănătoare din cadrul proiectului.

6. La **art.5 alin.(2)**, întrucât textul se referă la „**acordul**” titularului, pe când la alin.(1) al aceluiași articol se face vorbire despre „**consimțământul**” acestuia, pentru unitatea terminologică cerută la art.35 alin.(1) din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, sugerăm să se opteze pentru unul sau altul din termeni.

Sugestia este valabilă pentru întregul cuprins al proiectului.

7. La **art.6 alin.(1)**, pentru folosirea unui stil normativ adecvat, propunem înlocuirea sintagmei „actele de la art.5 alin.(1)” prin sintagma „actele **prevăzute** la art.5 alin.(1)”.

Propunerea vizează toate situațiile asemănătoare din cadrul proiectului.

8. La **art.7 alin.(7)**, întrucât, potrivit art.35 alin.(3) din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, exprimarea prin abreviere a unor denumiri se poate face numai prin explicitare în text, la prima folosire, propunem înlocuirea abrevierii „B.O.P.I.” prin formularea „**Buletinul Oficial de Proprietate Industrială, denumit în continuare BOPI**”.

Menționăm că, în cadrul art.19 alin.(7), se mai face o referire la publicația respectivă.

9. La **art.10 alin.(2) partea introductivă**, întrucât, potrivit art.36 alin.(2) din Legea nr.24/2000, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în redactarea actului normativ, de regulă, verbele se utilizează la timpul prezent, forma afirmativă, pentru a se accentua caracterul imperativ al dispoziției respective, propunem înlocuirea expresiei „va conține” prin cuvântul „**conține**”.

Formulăm aceeași propunere și pentru **alin.(3)**.

10. La **art.12 alin.(3)**, pentru un spor de rigoare normativă, propunem înlocuirea sintagmei „cerințele alin.(1) lit.a)” prin sintagma „cerințele **prevăzute** alin.(1) lit.a)”.

Reiterăm propunerea pentru toate situațiile asemănătoare din cuprinsul proiectului.

11. La **art.13**, din aceleași rațiuni, propunem înlocuirea sintagmei „prevederile de la art.10 alin.(2)” prin sintagma „prevederile art.10 alin.(2)”.

12. La **art.15 alin.(1)**, întrucât textul folosește termenul „**conversie**”, iar anterior, la art.14, pe cel de „**transformare**”, pentru unitate terminologică, recomandăm punerea de acord a textelor.

Recomandarea este valabilă pentru toate situațiile similare din cadrul proiectului.

13. La **art.16 alin.(3)**, pentru precizia normei propuse, recomandăm detalierea acesteia în privința Regulamentului la care se face trimitere, mai cu seamă că anterior, în cadrul proiectului, trimiterea este făcută la Regulamentul de aplicare a legii.

Formulăm aceeași recomandare și pentru **art.19 alin.(7)**.

14. La **art.18 alin.(4)**, pentru unitate în plan redacțional, sugerăm înlocuirea expresiei „șase ani” prin „**6 ani**”.

Sugestia privind utilizarea cifrelor arabe la redarea termenelor este valabilă pentru întregul cuprins al proiectului.

15. La **art.19 alin.(4) lit.c)**, pentru a conferi precizie normei propuse, recomandăm adăugarea, în finalul textului, a expresiei „**după caz**”.

Recomandarea este valabilă și pentru **art.23 alin.(1) lit.a)** și **art.26 alin.(5)**.

La **alin.(5) lit.a)**, pentru folosirea unui limbaj normativ adecvat, propunem înlocuirea sintagmei „așa cum se prevede la” prin „**în conformitate cu prevederile**”.

În același timp, semnalăm că despre declararea inventatorului face vorbire **art.10 alin.(4)**, nu **alin.(3)**. De aceea, sugerăm revederea acestei trimiteri.

La **lit.e)**, din considerente de tehnică legislativă, este necesară inserarea prescurtării „**nr.**” după expresia „Ordonanța Guvernului”, din rândul 2.

Totodată, deoarece, după republicare, Ordonanța Guvernului nr.41/1998 a fost modificată prin Legea nr.28/2007, trebuie introdusă sintagma „**cu modificările ulterioare**”, după cuvântul „republicată”, din rândul 3.

16. La **art.20 alin.(3)**, din rațiuni de tehnică legislativă, ca și pentru respectarea unei unități de redactare, propunem înlocuirea mențiunii „**art.1(1)**” prin „**art.1 alin.(1)**”.

17. La **art.25 alin.(2)**, pentru un plus de precizie, propunem adăugarea, în finalul textului, a sintagmei „**adoptat la Conferința diplomatică de la Washington la 19 iunie 1970**”.

18. La **art.28**, întrucât Legea nr.64/1991 a fost republicată, propunem înlocuirea sintagmei „cu modificările și completările ulterioare” prin sintagma „**republicată, cu modificările și completările ulterioare**”, precum și eliminarea notei de subsol marcate cu asterisc.

19. La **art.30 alin.(1)**, pentru mai multă precizie, recomandăm înlocuirea sintagmei „**intră în vigoare la 3 luni**” prin sintagma „**intră în vigoare la 90 de zile**”.

La **alin.(3)**, întrucât norma propusă vizează modificarea unui act normativ, fără să aibă legătură tematică cu **alin.(1)** și **(2)**, propunem ca aceasta să constituie obiectul unui articol distinct, în următoarea redactare:

„**Art.31. – La data intrării în vigoare a prezentei legi, Ordonanța Guvernului nr.41/1998 privind taxele în domeniul proprietății industriale și regimul de utilizare a acestora, republicată în**

Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.959 din 29 noiembrie 2006, **cu modificările ulterioare**, se modifică după cum urmează:

1. **Articolul 15** va avea următorul **cuprins**:

„**Art.15.** – Prevederile art.2 nu se aplică pentru procedurile prevăzute la pct.5 și 6 lit.a) și b) **din anexa nr.2**”.

2. **Articolul 16** va avea următorul **cuprins**:

„**Art.16.** – Taxele pentru reînnoirea protecției modelelor de utilitate se plătesc odată cu taxa de menținere în vigoare sau pe grupe de ani, potrivit anexei **nr.2**”.

3. Anexa **nr.2** se înlocuiește cu anexa la prezenta lege”.

Urmează redarea textului propus pentru anexa nr.2, text care trebuie marcat prin cuvântul „**Anexă**”, situat în partea din dreapta sus a paginii.

PREȘEDINTE

dr. Dragoș ILIESCU

București
Nr.767/13.06.2007